

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Kül-monostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppellik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. sz.).
Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

"K. KÖZLÖNY"

1867-diki,

azaz: tizenkettődik évi folyamára.

Előfizetési ár:

Évnegyedre 3 forint o. ért.

Félévre 6 " " " "

Egész évre 12 " " " "

Az előfizetési pénzt kiadó Stein János-hoz (bel-középutca, Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Kolozsvárt, december 20-án, 1866.

A "K. Közlöny" szerkesztősége.

Ketés helyzet.

Nem hiába tettük lábunkat vonakodva át az új év küszöbén; nem hiába tartózkodtunk magas reményekre hangolni magunkat s t. olvasóinkat e mysteriosus év első napján, midőn talán sokan szivesebben vették volna, ha mindenesetre legalább is egy kis magyar miniszterium kinevezésének közel álló valószínűségével s végre egy békésebb jobb jövő hajnalának hasadtával biztatjuk vala.

Valóban, ideje lenne, hogy annyi család után ily természetes és jogos várakozások kielégítésének; hogy oly sok depauperizáló kormányrendszer után végre saját ellenőrségünk alatt álló felelős és törvényes kormányunk uralma alá lássunk magunkat visszaadva, s hogy oly irtoztos verengző hadjáratok után, melyekbe két évtized óta a bécsi államférfiak által oly kevés számításal akarattal ellenére belesodortattunk, annyi kárbament vér- és pénzáldozat után, mondjuk, végre a béke áldásait lássuk biztatolag előnkbe mosolygani.

De mi megtanultunk nem ámitani magunkat bizonyos dolgokra nézve, a mik felett osztrák államférfiak befolyása lebeg, s a legújabb idők tanúságai még jobban megtanítottak ragaszkodni e régi, s a politikában sok csalódástól megmentő jelszóhoz: memento diffidere!

Mindenki azon nézetben van a birodalom határain belül s a külföldön is, hogy a sádovai katasztrófa után s szemben a további eshetőségekkel, Ausztriának egy oly órási rázkódatsból magáhozjövetele, új egyensúlyfelkeresés és magarendbeszedés minden perc drága, minden törvényes és szilárd alap százszorosan becses. Ép ezért bécsi, párisi, londoni s. b. lapok egyiránt, s mintegy megnyugvással látszottak az éppen bezárult év utolsó napjaiban hitelt adni azon értesítéseknek, melyek szerint a kormány el van határozva, minden további experimentálótól óvakodva, a birodalom gyors reorganizálása érdekében tanácsolni, hogy a magyar miniszterium kinevezessék s Magyarországi törvényes jogi állásába visszahelyeztessék. Miután ő Felsége az 1865. dec. 14-iki trónbeszédben az 1848-ki törvényeket elvileg úgy is elismerte, s miután az 1866. nov. 17-ki k. kir. leirat a magyar miniszterium kinevezését már kilatásba hozta, annyival indokoltabbnak látszott egy ily elhatározás, mivel maga az utóbb említett leirat elismeri, hogy a magyar országgyűlés munkálkodásai hasznos gyümölcsöt hajtának a birodalomra nézve, mert hiszen a XV bizottság munkálata a közügyek meghatározását illetőleg kiindulási pont gyanánt ő Felsége által is elfogadható. Egy szóval: a mily jogos és természetes várakozás nyilvánult az országgyűlés legutóbbi feliratában a miniszterium kinevezése és a magyar alkotmány visszaállítása iránt, épp oly indokolhatónak tűnt fel a kormány részéről általánosan elhatározás fölvetése, miszerint maga a birodalom érdekében végre minden további tétovázás és idővesztetés nélkül sietend elősegíteni a közvárhozásoknak elvégzését.

De tudni kell, hogy a bécsi államférfiak feje felett ott lebeg egy oly szellem, mely őket az efféle közvárhozásoknak

megfelelő elhatározások végrehajtásától éppen az utolsó perczben visszaitlja, mintha az osztrák államférfiak bölcseség veszély nélkül nem is rokonulhatna a közvéleménnyel soha sem.

És lön, hogy Magyarország — mely csak sajátjának visszaadását várta — új évi "ajándékul" nem kapott semmit sem; a birodalom másik fele pedig kapott oly ajándékot, melyhez maguk a németek savanyu képet csinálnak.

Az eddigi kormánypolitika legalább számban tartá, hogy ha a birodalom egyik felének közvéleményét ignorálja, legalább a másiknak kedvét töltse valamiképpen.

A mai kormánypolitika a birodalom mindkét felében egyiránt visszatetsző oetroyk özönével lepte meg a világot; ismét hosszadalmas experimentálókhoz fog és úgy megy neki az "új jövő"-nek, mintha annak fátyola megett egyéb se rejlenék, mint aranyhidak és aranyhegyek.

Nem szólnak azon patensekről, melyek az államháztartás és honvédelem tárgyában kibocsáttattak, s melyekkel a népek vére és vagyonáról azok alkotmányos hozzászólása nélkül történik rendelkezés. Nem szólnak ezekről ez alkalommal tüzetesebben. Azok hatása Bécsben úgy mint Pesten határozottan kedvezőtlen.

De — habár ezt is csak egyszerűen tesszük most — constataunk kell, hogy a kormány a harmadik patenssel egyebet se készített elő magának — mint egy újabb és nagy csalódást. A ki a kormány kebelében s e dícsőseget Belcredi grófnak tulajdonítják — a február 25-re képp összehívott "rendkívüli birodalmi tanács" Kolumbusz-társát feltalálta, megengedjük, hogy "alkalmas" expedienst talált a magyar országgyűlés törvényes kívánatai kielégítésének, s általában a magyar királyság törvényes jogaihoz való visszahelyezésének elnapolására. De tény, hogy az alkotmánykérdés fejleményeibe új és pedig oly oetroyval vágott, mely a Lajthán tül népeknél magunknál is idegenkedéssel és ellenszenvvel fogadtatik, s ha tekintjük, miképp a csehek és lengyelek semmiféle reichsrathról se akarnak tudni, sőt a német párt is tiltakozik s passiv ellentállásra készül, megérhetjük, miképp a Schotenthor előtti híres ház legfőbb a közvetlen választások draszticus segélyével fog "birodalmi tanácsosok" szónoklataitól viszhangzani; de magukban az "örökös tartományokban" melyeknek landtagjai legfőbbben emlegeték Ausztria széthullásának eshetőségét — oly átkozott centrifugal mozgalom indul meg a kormány magas politikája miatt, hogy maga Belcredi ur is összecsapja kezét, s így kiált fel: hamar a magyar miniszteriumot! Valóban a Lajthán tül közszellem nem olyan, hogy a val ezután is oly könnyedén lehessen elbánni, mint eddig, s ha egy oly állású (német) férfi, mint báró Hock már is kimondá, hogy: "Bécs jövője nem függ Ausztriától!" akkor Ausztria jövője iránt tül a Lajthán nem látszik valami megrendíthetetlen bizalom uralkodni, s e bizalmat az olyan oetroyk, minő a januárius patens és legújabb testvérei, aligha kedvezőleg fozokandják, míg másfelől, hogy Magyarország minő szeretettel öleli azokat keblére, erről felesleges egy szót is vesztegetni.

Míg a Lajthán tül a közös képviselet összehívatik, az alatt a Lajthán innen a horvát országgyűlést feloszlatták.

Vannak, a kik azt kombinálják, hogy a magyar országgyűlés se fog sokáig ülésezni Pesten, sőt úgy állana a dolog, hogy még e hóban hazajöni látnók képviselőinket.

Akkor aztán a rendkívüli birodalmi tanács, melyben se a magyarok, se a németek, se a csehek, se a lengyelek nem akarnak részt venni, egész kényelemmel hozzáfoghat azon rendkívüli feladathoz, melyet a kormány elibe tűz.

De hol lesz az életerő, mely fentart és továbbbalkot, mely egy hosszú és biztos jövőt kezesít; hol lesz a közvéleményben gyökerező erkölcsi hatalom, ez a legfőbb sarkköve minden mai életrevaló államnak?

Nem hiába mondta Deák Ferencz, hogy a helyzet ma súlyosabb, mint volt ma egy éve, s ha ügyünk sikere iránt nem is kell

lemondani a reményről, de bizonyos, hogy a kibontakozás nehezebb.

S valamint eddig nem mi, hanem a kormány, úgy ez alkalommal is a kormány az, mely megnehezítette a kibontakozást.

Halmágyi Sándor.

Új felirat.

A P. Napló" írja: Naponként érkeznek tudósítások az ország minden részéből, élénken festve azon általános és megdöbbentő visszahatást, melyet az új hadkiegészítési császári parancs a társadalom minden osztályára tett.

E tudósítások magánlgyi részleteit mellőzve, kitűnik azokból a remény, hogy miután az országgyűlés, s vele az egész ország az ő Felségéhez terjesztett feliratok után egészen másnemű választ, — t. i. alkotmányának teljes visszaállítását várta, egyúttal alkalmát felhasználja arra, hogy egy ily fontos, a családok érdeke és jólétére annyira beható törvény abszolút utoni behozatala, s annak azonnali életbeletétele ellen egész tisztelettel, de határozottan felszólaland.

Az így aggodók megnyugtatóására mondhatjuk: hiteles tudomásunk van arról, miszerint a képviselőház, minden pártárnyalat hozzájárulásával, ugyszólva, egyetemesen, egy — ő Felségéhez újabban terjesztendő feliratot hozand már a legközelebbi gyűlésük egyikén javaslatba, melyben a hadkiegészítési parancs, mint nem alkotmányos uton hozott, — következéské az ország jogi önértetére nézve is sérelmesnek — életbeletétését Magyarországra nézve felfüggesztetni kéri.

Különösen hangsúlyoztatni fog a többi között: hogy azon egyetlen érv, melylyel a császári parancs életbeletetésének sürgős volta támogatatik, t. i. a külhatalmak készülétei s a veszélyek, melyek a monarchiát fenyegethetik, — csak is annak lehet egy újabb és hathatósabb indoka: hogy Magyarország alkotmánya mihamarabb teljesen helyreállítsassék.

A "Pesti Napló"-nak a rendkívüli reichsrathra vonatkozó bécsi hírei közt azt találjuk, hogy abból alig ha lesz valami, mert ha a tartományi gyűlésekbe bemennek is, de újabb tudósítások szerint sem Gréczben, sem Prágában nem akarnak választani a reichsrathba, annál kevésbé fognak Bécsben és Linzben, s nem gondolható, hogy a kormány arra törjön (miként Magyarországon megkísérlé a magyar elem), hogy a német elemet a szláv elem által contumacirozassa, és a be nem menetelnek egyik fő oka éppen az, hogy ott a szlávok többségben lennének. Cseh, Morvaország-ból és Galiciából egy német képviselőt sem kapnának. Stíria, Krajna, Kárinthia, Dalmatiával nem kevés szláv contingens adna, s most a német lapok, melyek eddig a Lajthán tül tartományokban a németek számát 8—10 millióra tették, a magyarok számát 4 millióra deválva, ma már félni kezdenek, hogy a számarányban való szavazatnál kisebbségnek maradhatnak.

Gréczben határozott ellenségei a rendkívüli reichsrathnak, sőt hírlapjaik még a januári patens szerinti Landtagot is törvénytelennek mondják.

A "Morgen post" szerint Bécsben egy nagy tanácskozásra készülnek, melyben a Lajthán tül tartományok minden eddigi képviselői részt vesznek, s melyben a közös eljárásra nézve akarnak határozatot hozni. Azonban a választások már megvannak rendelve Stíriában, Csehországban és Ausztriában.

A "Volksfreund" szerint Auersperg hg meg van nyerve a jan. 2-iki patensnek.

Az új "Presse" nagy fájdalmát fejezi ki a felett, hogy b. Beust is aláírta a jan. 2-iki patenst, ezen a német elemre káros rendeletet.

A hadügyminiszter legalázatosb előterjesztése az általános katonakötelezettség tárgyában.

Legkegyelmesebb Uram!

Az utóbbi háborúnak északon Ausztriára nézve szerencsétlen kimenetelének egyik legfőbb oka, a fegyverzet hiányossága mellett, a sereg számbeli gyöngesége, de még inkább a véderők hibás szervezete volt.

Az Ausztrián tett szomorú tapasztalások már is arra indítottak más európai hatalmakat, hogy a legnagyobb tevékenységet s erélyt fejtsek ki hadügyünk minden rétegeiben; mennyivel nagyobb és sürgetőbb tehát reánk nézve annak szükségse, hogy a sokéves, helyesnek nem bizonyult ösvényről le-

térjünk, és megváltoztassuk azon rendszereket, melyek hiányossága oly súlyosan megboszlatta magát.

A nép és a hadsereg érzik, hogy messzeható és helyes reformoknak kell gyorsan alkalmaztatni, és hogy, míg a kereskedés, ipar, tudomány és igazságszolgáltatás, valamint a pénzügyek rendezése által a birodalom jólétének megállapíttatni, egy szersmind annak teljes megvédése végett a birodalom egész véderének czélszerű berendezése és legkiterjedtebb kifejtése is kell, hogy azzal kezefogva járjon.

A lakosság belátja, hogy a kor igényeinek csak oly védelmi rendszer felel meg, mely a nép minden elemeit egyesíti a zászlók alatt.

Ez érzelem, valódi hazafiság által emelve, sok ezer szép példában nyilvánult az utóbbi háboru alatt. Az idei hadjáratnak az ország északi részén történt szerencsétlensége bizonyára nem következik be azon mértékben, ha a nép véderének szervezete nem hiányzott volna, mert a tirolai fenyves eredmények bizonyítják: mire képes egy csekély törzsesapat is, ha szabályozott és hazaszeretettől lelkesült felkeléssel áll összekötöttesben.

Míg Tirol lakossága, mint vitéz őseik 1809-ben, honvédelmüknek már a béke idején szabályozott rendszer által támogatva, mint egy ember kelt fel a keményen fenyegetett ország véderére, és merész, sikeres fegyvertényekben a rendes csapatokkal versenyzett: az ország többi részeiben is a legelénkebb ügyeket nyilvánult a birodalom védelmezésére, számos önkéntesnek a hadsereghez özőnlése és szabad-csapatoknak alakítása által; és ha — fájdalom! — nem volt lehető a trón jogai és a hazai tűzhely véderre iránti e szép lelkesedésnek hasznát venni, ha a hazafiság által hozott nagy számú és fényes személyes és anyagi áldozatok nagyobb részt elkéstek, ennek oka csupán és egyedül a mostani véderendszer hiányaiban fekszik, mely a néperő előállításáról, valamint sok más, lényeges szükségletéről az állandó hadseregnek nem gondoskodott.

Mindig és mindenütt háborúban, ha az Ausztria lakossága erősebben és bensőbben egyttlv van a hadsereggel fonódva, mint rendesen hiszik; a hazafiai önfeláldozás és áldozatkészség a lakosság minden rétegeiben, részint önként s szolgálmányok által a hadsereg részére, részint dícső tettek által az ellenség előtt, a legteljesebb bizonyítékot nyújtják arra nézve, hogy csak a derék népszellemet kell kifejteni, hogy a lakosságból tiszteletet parancsoló véderő fejlődjen ki.

E meggyőződéstől vezéreltetve, a legstírgósb szükségességgnek véltem, a most fenálló hadkiegészítési rendszert két irányban átalakítani; nevezetesen nem csak az állandó hadsereg, számszerinti szaporítás mellett a töle most legnagyobb részben törvényes felmentések által megvont értelmiséget bevonni, hanem a birodalom véderjét, valamennyi véderre képes férfi kiállítás és a sereghez csatolása által is a lehető legnagyobb magasságra emelni, és ekképpen az általános védkötelezettséget valósággá tenni.

E célból megbíztam egy, a hadkiegészítés ügyében tapasztalattal bíró tagokból álló bizottmányt, hogy a most érvényben álló törvényt gyökeres revisio alá vegye. Az e bizottság által megállapított javaslatok érett megvizsgálatás végett a katonai értekezletnek adattak át, s az ezen értekezletből kikerült törvényjavaslat, Felségéd minisztereinek nyilvánított kívánataira, a miniszteri értekezlet elé terjesztetése előtt még előtanácskozmány tárgyává tétetett az államminiszterium, a három királyi kancellária, a pénzügyi, igazságügyi, kereskedelmi és hadügyminiszteriumok képviselői által.

Ez utóbbi tanácskozás eredménye a már teljes tisztelettel ide csatolt javaslat, egy új honvédelmi törvényt illetőleg.

Az alább legalázatosabban csatolt, egy általános honvédkiallítási rendszábrára vonatkozó javaslatból mindazon s-ök, melyek természetüknél fogva a honvédelmi törvénybe tartóznak, ebbe vitettek át; míg a kivitel módozatai, az egyes országok különböző viszonyaihoz s igényeikhez képest, az országos képviselőkkel együtt volnának szabályozandók.

Mint hogy már a honvédelmi törvény által a lakosság minden osztályainak hadiszolgáltatba kell vonatniok, a szükségnek azon követelménye mutatkozik, hogy ezzel összekötöttesben a rendes és a tartalékhadseregből hosszú időre szabadságra bocsátott katonák, a mennyiben nem katonai bűntényt, vagy vétséget követnek el, minden egyéb bűn- és polgári jogügyekben polgári törvényhatóság alá tartozzanak, és hogy nősüléseik tekintetében is megkönyebbítések engedteszenek azoknak.

Mint hogy azonban ide vonatkozó határozma-

